

החולץ ליבמתו

פרק רביעי יבמות

ג.

עין משפט
גזר מצוה

א א מ"י פ"ה מלכות
 יבום הלכה די טושיע
 אה"ע קטן סוף פס"ג:
 ב ב מ"י שם טושיע שם
 פס"ג:
 ג ג מ"י שם טושיע שם
 פס"ג:
 ד ד מ"י שם הלכה ד
 טושיע שם פ"ג:
 ה ה מ"י שם הלכה ז
 טושיע שם פס"ג ט
 ו ו מ"י שם טושיע שם
 פס"ג ז:

תוספות ישנים

למך קושא ללעיל דפריך
 לעיל לר' עקיבא למאי
 איתנין ה"ה מועט וכו'
 וז"ל לעיל והשתא נכל
 למך דשפיר איתנין ה"ה
 מועט ליה גופה למימר
 ללא תפסי בה קדושי. דאי
 ללא תפסי בה גופה מועט
 ה"ה תפסי בה קדושי
 ולא ה"ה הולד ממור כמו
 בסוטה דלולב מהו קדש
 נפק דכתיב להיות וכו'
 א"כ תפסי בהו קדושי
 קדש להיות קאי נמי
 אמרי' גרופה עם סוטה
 וכו' [קמ"ל קדש דמועט]
 כ"י לראש"י: (א) ואמ"נ
 דג"כ יבמה א"כ למיך
 גמורה א"כ חתמה לא
 כדדיוק"י בפ"ד (דף ז'): ר'
 יוסף לית ליה ה"ה דיוק"י
 קדש א"כ א"כ א"כ
 כ"כ דאשתו זריכה של
 מדרוש כל שצ"ה לראש"י
 למיך נמי איתנין ללא
 מיתמי' כי לא נתני ממי
 כיון ששאלת לחתמה כמה
 גמורה. מאחר דלסור להחזיר
 גירושיה מששאלת וה"ה
 איתנין דש"י בחתמה:

(א) ויקהל ית' (ג) ונקמן
 (ג) ונקמן ית' (ד) ונקמן ית'
 (ד) ונקמן ית' (ה) ונקמן ית'
 (ה) ונקמן ית' (ו) ונקמן ית'

תורה אור השלם

1. ויקהל על המזבח
 דבר ? ויאמר מזבח
 מנחה כה אמר ? וזה בן
 גולד לבית דוד יאשיהו
 שמו וקרב עילך את כהני
 הבמות המקדשים עילך
 ועצמות אדם ישרפו
 עילך: מלכים א י"ג ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נתן גט
 וכו' לאפקועי. כ"כ ע"ל
 דף נ"ג ע"ב ד"ש לאו גמ'
 ג"כ דק דהוא אסמכתא
 (ב) ר"ה וחליצה וכו' לא
 מפטרה בשאר יבום
 שכונס את יבמתו:

מוסף רש"י

שיין לעמוד קודם. ועל
 הפרטה. קדשה עליו בלא
 ופטרה. ה"ה עליו בלא
 ללא יוכל בעלה וכו'
 (קדושין סו). קב וקב.
 למיך מקומות מעטין
 מוכח בנשוא. א"כ לא
 ה"ה. ששאלה כמותו ככל
 מקום (ערוךין סו). וכו'
 בכורות סו). או: לא
 למיך ה"ה כשאר חביו
 א"כ לא מה שאומר צניח
 המדע נקי ה"ה ששאלה
 כמותו לעולם (ג"סין סו).
 בהמצאו. משמע ש"ה
 מניו ככל שם (קדושין סו).
 באספקלריא. מחלה
 ששאלת צניחה לשני.
 המאירה. מנהלה זו
 שראוי בה יש שאלה
 מאירה לה כל ה"ה
 ואין יוכלו לראות ממש
 (סוטה סו). ויחיד איתמ.
 מניו לו דכתיב בהנאלו
 (ר"ה יח).

הדרן עלך החולץ

שני דורות. שנים שפוסקין לאדם בשעת לידתו: וזה מוסיפין לו.
 והאי אמלא לשון תוספת הוא: משלו הוסיפו לו. אלא שמתחלה היו
 רואים לפחות משני: פדע. שמתחלה כשגולד נפסקו לו כל אותו
 תוספת: שהרי נציה נתנא. צימי ירבעם שנים הרבה קודם הנה
 בן גולד לבית דוד יאשיהו שמו ובשעת
 חלויו של חזקיה עדיין לא נולד מנשה
 שמונמו יאשיהו הוא אומר בשעת
 חלויו גזרו לפחות משני וכשזכה
 השלימו לו: משנה שאינה זריכה.
 דזיל קרי צי רב הוא עליה צמייה^(א) של
 נאסרה אחותה אלא צמייה:

הדרן עלך החולץ

רבן גמליאל אומר. סדר משנה זו
 שלא תטעה לשכש הגירסא
 שבספרים סדר יבם אחד ויבמה אחת
 תחלה מפרש דין גט וחליצה וביאה
 שאחר מאמר ואח"כ מפרש דין מאמר
 וביאה וחליצה שאחר הגט ואח"כ דין
 מאמר וגט וביאה שאחר החליצה
 ואח"כ דין מאמר וגט וחליצה שאחר
 הביאה וכן סדר יבם א' ושתי יבמות:

אין גט אחר גט. שתי יבמות לאדם
 אחד מנא אחד ונתן גט לו וגט לו
 אינו אסור בקרובות שניה דאי קמא
 אהני הא פקעה זיקה דתרווייהו והו
 כמגרס נכריה ואי קמא לא אהני
 למידימי בתרא נמי לא אהני והלכך
 לאו גרושתו היא. וכן שני יבמין ליבמה
 אחת ונתן זה גט וזה הגט האחרון אינו
 כלום ומותר בקרובותיה וטעמא
 כפרשיטי: ולא מאמר אחר מאמר.
 בין ביבם אחד לשתי יבמות בין שני
 יבמים ליבמה אחת האחרון אין כלום
 לפסול את הראשונה עליו ואינה זריכה
 הימנו גט ולא ליאסר בקרובות
 שהינה: ולא צינה אחר צינה.
 צא על זו וחזר וצא ה"ה א"כ אהני

על צריכה צינת זנות בעלמא הוא
 גט אחר גט. דקמא לא דחה לגמרי הלכך אכתי איכא פלגא זיקה
 דהא צינה חליצה הלכך אהני בתרא והוא גרושתו ואסור בקרובותיה:
 יצוד. לאו אפלוגתא קאי אלא מלתא צנפיה נפשה היא וזיבם אחד
 ואיבמה אחת קאי והכי קאמר כיצד דין יבם ויבמה והכי מפרש בגמ':

זריכה הימנו חליצה. ואם רצה לכונוס לא יכונוס לכיון דתחמיל
 בגירושין קיימא עליה בלא יבנה: זריכה הימנו גט. דחליצה אפקעתה
 לזיקתה ובעי גט לאפקועי קדושין דליה דחליצה לא מפקעת קדושין:
 ה"ה זו כמלוסה. מפרש בגמ' (א) אף זו כמלוסה: נתן גט ועשה
 מאמר. באתה יבמה עממה אפי' ר"ג מודה דיש מאמר אחר הגט
 דמספקא ליה אי גט דחי אי לא דלמא גט לא דחי ואהני מאמר
 יבמין זה וכ"ש לרבנן דאמרי גט דוחה קת ומשייר קת אהני מאמר
 למיקמי שירא דגט וריצין גט למאמרו וחליצה לזיקתו ויבומי לא
 דמוגט קמא קיימא עליה בלא יבנה: נתן גט ובעל אסור לקיימה
 דקמה עליה בלא יבנה וזריכה גט לביאתו וחליצה לזיקתו. גט לביאתו
 ואפילו לר' עקיבא דאמר [לעיל י:] אין קדושין תופסין צמייה לאין דה"ה
 מתני' כולה ר' עקיבא היא כדמפרש בגמ' (ב) הכא מודי דתפסי
 קדושי ביאה דגט לאו כחליצה דמי (א) לאפקועי כולה זיקה הלכך
 לא עמדה עליו בלאו גמור: וחליצה. לזיקתו. ובגט לחודיה לא
 מפטרה (ב) (א) [וכמו] שאחר כונס את יבמתו שיכול לפטרה בגט משום

דחי ביאה פסולה משום גט קמא ולא קייל לגמרי: אין לאחר חליצה כונס
 ואפ"ה דחיא לגמרי ואין אחרייה כלום דאי הדר ומקדש לה במאמר או צינאה לא צניעין גט וכדדבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין
 צמייה לאין והכי מפרש בגמ' דמתני' ר"ע היא: חלץ ועשה זה מאמר. אן נתן גט אחר חליצה או צעל אחר חליצה אינו כלום כדמני
 בסיפא א"כ אחר חליצה כלום שאין מאמר וביאה תופסין כר' עקיבא. גט דאחר חליצה לא הוה כריץ למימי לאשמועינן
 דאין כלום דלמאי ליהני ליתמורי בקרובותיה הא מיתסר וקאי מחמת חליצה אלא דבעי למימי גט דאחר חליצה דקמתי או צעל ועשה
 מאמר ונתן גט לאשמועינן דאין לאחר ביאה כלום זיקת יבומים ובהאי גט סגי ליה בלא חליצה תנא נמי גט דאחר חליצה והכי מפרש
 בגמ' [ג:] או צעל ועשה מאמר. או נתן גט אחר ביאה או חלץ אחר ביאה כלום זיקת יבמים דגט שנתן אחר ביאה מגרש
 לה כאשתו גמורה ולא צינה חליצה ואם רצה להחזיר מחזירה וחליצה שעשה אחר ביאה אינה מועלת כלום דאין עליה זיקת יבמין. ומאמר
 דאחר ביאה לא הוה כריץ למימי דפשיטא לן דלא מהני דלמאי ליהני הא אפילו מאמר אחר מאמר ציבס אחד ויבמה אחת בתרא כמאן
 דליתיה דמי דמאי קעביד הא מיתסר וקאי בקרובותיה אלא אידי דתנא רישא חלץ ועשה מאמר דאיתנין לאשמועינן כר' עקיבא דאין
 קדושין תופסין בחלולתו תנא נמי צעל ועשה מאמר והכי מפרש בגמ' [ס:] אין אחר חליצה כלום. ארישא קאי וכדפרשיטי לעיל.
 ואלישנא דסיפא דקמתי או צעל ועשה מאמר או נתן גט וחלץ הוה שיץ למימי אין אחר ביאה כלום ובגמרא [סג] קא צעי ליה:

מוסיפין לו. והא דאמר צמועד קטן (דף כה. וסו) צני חי
 ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא בזכותא תליא
 מילתא פשיטא דזכות גדול מועיל כדאמר בשבת (דף קט: וסו) אין
 מול לישראל ומינה לא שכיח שיסתנה המול כדמוכח בתענית (דף
 כה.) גבי עובדא דר"א בן פדת:
 מושלכו הוסיפו לו. וקרי ליה
 תוספת לפי מה שנגזר
 לפחות ע"י עון והא דאמר בפ"ק
 דתגינה (דף ז: וסו) גבי איתמא
 מגדלג נשיא כי חזינן אורבא מרבנן
 דמעבד אמיליה מוסיפין ליה אר"י
 דניחא אפילו לר"ע דאין זה תוספת
 כיון שנגזרו לשום אדם:

תדע שהרי נביא עומד. וא"ת
 והלא אם לא התפלל חזקיהו
 על עצמו היה מת והיתה נזוהא
 בטלה אלא ע"כ אין הנציח מתנבא
 אלא מה שראוי להיות אם לא היה
 חוטא א"כ היכי מוכח מכאן דמשלו
 הוסיפו לו אפי' לא הוסיפו לו משלו
 ומיה כבר כל שנותני שנגזרו לו מה
 שלא נתקיימה הנזוהא לפי שחטא
 ואילו לא חטא ונשא אשה צניח
 הראשונים היה מוליד ואר"י דשנא
 הדורות נגזרו להוליד באתו הזמן
 ובאתו הפרק שהם נולדים ושני
 התוספת נגזרו לו להוליד מנשה:
 שנה רבי משנה שאינה צריכה.

הדרן עלך החולץ

רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט ולא
 מאמר אחר מאמר ולא בעילה אחר
 בעילה ולא חליצה אחר חליצה והכמים
 אומרים איש גט אחר גט ויש מאמר אחר
 מאמר אבל לא אחר בעילה ולא אחר חליצה
 כלום כיצד עשה מאמר ביבמתו ונתן לה
 גט צריכה הימנו חליצה עשה מאמר וחליצה
 צריכה הימנו גט עשה מאמר ובעל הרי זו
 כמזוהתה הנתן גט ועשה מאמר צריכה גט
 וחליצה נתן גט ובעל צריכה גט וחליצה נתן
 גט וחלץ אין אחר חליצה כלום חלץ ועשה
 מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמר
 נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום
 אחת

הדרן עלך החולץ

רבן גמליאל. אין מאמר אחר מאמר. אחי אפי' כרבנן דרבי
 עקיבא אפי' דקידושין לדידהו תופסין צמייה לאין ותפסי
 קידושין אחר ביאה התם הוא משום דהוה קדושין דאורייתא דע"י
 ביאה פקעה זיקה אכל הכא שהיא זקוקה לו אין לו לתפוס אלא
 מדרבנן ולא תקון רבנן שהיא מאמר אחר מאמר ולהכי לא קאמר
 בגמרא עלה זו דברי ר' עקיבא ולא כמו שפי' ריב"ז דר"ג כר"ע:
 ולא בעיה אחר בעיה. היינו אחר צינה כשרה אכל אחר
 צינה פסולה כגון ביאה שאחר הגט יש אחרייה ביאה כי היכי
 דיש אחרייה מאמר כמו שאפרש בגמ': ולא חליצה אחר חליצה.
 היינו אפילו אחר חליצה פסולה: עשה מאמר ביבמתו ונתן לה
 גט צריכה חליצה. היינו צנתן גט סתם אף לזיקתו אכל אם נתן
 גט למאמרו שריא אף ליבם דאמר בפ' ד' אהין (לעיל דף נב.)
 דהותרה אפי' היא דמאי דעבד שקליה: עשה מאמר וחלץ
 צריכה הימנו גט. הכא לא תני אין אחר חליצה כלום משום דאכתי
 זריכה גט למאמר שכבר ולא תני ליה אלא היכא דאחר חליצה אין
 כריץ לעשות כלום: חלץ ועשה מאמר ב'ו' אומר חליצה לא
 הוה כריץ למימי כלל דכיון דתנא נתן גט וחלץ אין אחר חליצה
 כלום אפי' שהיא חליצה פסולה כ"ש דאחר חליצה כשירה אין
 אחרייה כלום אלא כל העניינים שונה:

עשה

ואפי' דחיא לגמרי ואין אחרייה כלום דאי הדר ומקדש לה במאמר או צינאה לא צניעין גט וכדדבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין
 צמייה לאין והכי מפרש בגמ' דמתני' ר"ע היא: חלץ ועשה זה מאמר. אן נתן גט אחר חליצה או צעל אחר חליצה אינו כלום כדמני
 בסיפא א"כ אחר חליצה כלום שאין מאמר וביאה תופסין כר' עקיבא. גט דאחר חליצה לא הוה כריץ למימי לאשמועינן
 דאין כלום דלמאי ליהני ליתמורי בקרובותיה הא מיתסר וקאי מחמת חליצה אלא דבעי למימי גט דאחר חליצה דקמתי או צעל ועשה
 מאמר ונתן גט לאשמועינן דאין לאחר ביאה כלום זיקת יבומים ובהאי גט סגי ליה בלא חליצה תנא נמי גט דאחר חליצה והכי מפרש
 בגמ' [ג:] או צעל ועשה מאמר. או נתן גט אחר ביאה או חלץ אחר ביאה כלום זיקת יבמים דגט שנתן אחר ביאה מגרש
 לה כאשתו גמורה ולא צינה חליצה ואם רצה להחזיר מחזירה וחליצה שעשה אחר ביאה אינה מועלת כלום דאין עליה זיקת יבמין. ומאמר
 דאחר ביאה לא הוה כריץ למימי דפשיטא לן דלא מהני דלמאי ליהני הא אפילו מאמר אחר מאמר ציבס אחד ויבמה אחת בתרא כמאן
 דליתיה דמי דמאי קעביד הא מיתסר וקאי בקרובותיה אלא אידי דתנא רישא חלץ ועשה מאמר דאיתנין לאשמועינן כר' עקיבא דאין
 קדושין תופסין בחלולתו תנא נמי צעל ועשה מאמר והכי מפרש בגמ' [ס:] אין אחר חליצה כלום. ארישא קאי וכדפרשיטי לעיל.
 ואלישנא דסיפא דקמתי או צעל ועשה מאמר או נתן גט וחלץ הוה שיץ למימי אין אחר ביאה כלום ובגמרא [סג] קא צעי ליה:
 אחת

תום' חר מקבא' (המשך)
 יפר שמו תעדיך עליו
 יוחר מן הריאוי לו ולא
 ס"ל לרב ההם אוקמתא
 דאוקמ' רבה בר רב הונא
 בריה דרבי באבוי קידשו
 ירום לעושיה. ושמואל
 מספקא ליה וס"ל אין
 ממור מיבמה ממור ודאי
 הכל ספק ממור הוה וכוין
 דקיל' שבמחאה יש ממור
 ספק מיבמה והא דתניא
 ספק מדרים בבא בל הניד
 ועל הסוטה ועל שומרת
 יבם שאין הולד ממור.
 (בגדלים) [לצדדין] חתני
 בניה איני ממור כלל אפי'
 בספק בשומרת יבם אינו
 ממור ודאי אבל ממור ספק
 הוה. ואסור בממורת אסור
 בירשאלית. ואת דבעי
 מימר דאפי' דס"ל לרב
 דאין קדושין תופסין מורה
 אבל דאין הולד ממור ולא
 פליג אמתינא. ושמואל
 נמי אפי' דמספקא ליה
 אם קדושין תופסין בה
 אי לא מורה הוא דאין
 הכל ממור (ואמנם)
 ממאי דאמר הכא דלאביי
 מספקא בשומרת יבם או
 כרב או כשמואל לא
 משמע הכי אלא משמע
 דהא כהא תליא אם אין
 קדושין תופסין בה הולד
 ממור ואם קדושין תופסין
 בה הולד כשר:

(א) ל' וכו' דאמר לקמן (ב' צ)
 אין קדושין תופסין צמייה.
 (ב) צ"ל אמר לן רב אלא
 דלמאי כתיב מנא יבמה כהה
 דמתיין בקדושי (פ' סו).